Úvaha nad hlínou v ruce hrnčíře a nádobami podléhající recyklaci

V proroctví proroka Jeremiáše jsme tento týden v rámci akce 40 dní s Biblí četli prorocké podobenství o hrnčíři **(Jr 18,1-10)**. Ve stručnosti shrnuto: Izrael je hlínou v ruce hrnčíře (Hospodina) a nádobou podléhající recyklaci. Má být přetvořen v něco nového. Slova Jeremjáše jsou slovy nejen o soudu, ale stále ještě i o naději. Pro Izrael to není příjemná situace, ale navzdory ohromné krizi a všem ranám, které na něj mají dopadnout, zde probleskuje i naděje.

Nacházíme se v době, kdy se zdá, že se hrnčířský kruh dění ve světě roztočil, pro jiné naopak zastavil. Záleží to jen na úhlu pohledu, ze kterého se na současné dění ve světě podíváme. Můžeme vidět, jak se mnoho věcí bortí, ale potřebujeme také nepřestat hledět obrazně řečeno na ruce hrnčířovi s tím, co chce nového vytvořit. Každá krize něco boří, ale také s sebou přináší nové příležitosti a podněty, kterým bychom se za jiných okolností raději vyhnuli a nedopřáli jim sluchu.

Tato krize nás možná učí větší ohleduplnosti a globální zastavení nám zase klade otázku, co je skutečným smyslem života. Jako se zbortili naše plány na následující dny, týdny a možná měsíce, potřebují být smysluplně "přehněteny" v něco jiného. Nejen plány, ale i mnoho dalšího, co je zásadní v našem životě možná potřebuje být přetvarováno zručnýma rukama hrnčíře.

Zakoušíme teď možná určité vyprázdnění, ale ve skutečnosti může být cílem z nás učinit nádobu otevřenou, ne plnou sama sebe, do kterého se nevejde nic než naše já a navrch neprodyšně zaplombovanou materialismem.

Velikou oblastí, která čelí veliké prověrce, jsou naše vztahy a obzvláště ty uvnitř rodin. Tam, kde jsou malé děti to znamená větší nápor než běžný režim. Rodiny jsou "odsouzeni" být víc spolu se sebou. Neutečeme. Hrozí nám ponorka, ale také můžeme objevit nové možnosti vzájemné komunikace, spolu stolovat a bavit se i o jiných věcech než jen o těch provozních. Můžeme se utopit v chaosu anebo naopak se naučit dát životu nějaký režim a řád, ve kterém bude místo pro vztahy a vzájemnou komunikaci. Některé nároky rostou a společný čas je mnohem intenzivnější. Znamená to nejeden otisk prstů hrnčíře tvarujících hlínu na hrnčířském kole.

Můžeme vést bouřlivou diskuzi nad tím, jak byla (ne)připravena na tuto krizi vláda a nakolik ji podcenila. Nakonec si musíme my všichni přiznat, že jsme ji podcenili, nejsme na ni jako na mnoho věcí připraveni. Podcenili jsme mnoho dalšího v našem životě. Vlastní hříšnost, neřešené konflikty a sebestřednost, které v uzavřeném prostoru na sebe může začít narážet. Dále jsou to obavy a strachy, které si neseme v sobě, neukázněnost, nevíme, co se sebou, když se zhroutil vnější řád.

Na první pohled se může zdát, že se hlína začala bortit až s krizí, ale možná se zbortila dávno, akorát do sebe a nebylo to vidět. Začínáme to vnímat až v době, kdy ve skutečnosti hrnčíř může přiložit ruku k dílu, aby vytvořil něco jiného. Je třeba něco změnit, přiložit jinou formu, jsme nuceni něco opustit, co bychom jinak neopustili.

Jeremiáš volal Izraelce k tomu, co bychom mohli nazvat vnitřní pokání, které vede k přeformování, jinak by zůstali nádobou neužitečnou. Bez toho by se objevovali stále nové a nové praskliny. Zatvrzelost by v nás působila, že bychom se mohli stát nádobou, kterou již nelze napravit (Jr 19,11). Jinde Jeremjáš také mluvil o cisternách (bývaly obvykle vytesané do skály a sloužily k zadržení dešťové vody jako zdroj pitné i hospodářské vody). Tyto vnitřní cisterny Izraele byly rozpukané a neudrželi vodu (Jr 2,13). Dále psal o tom, že posílali pro vodu své služebníky, ale ti se vraceli s prázdnými nádobami (Jr 14,3), protože vody nebylo, jelikož se odvrátili od Zdroje.

Tehdejší krize odhalila něco zásadního o stavu Izraele. I tato naše krize věřím může být takovou příležitostí, abychom lépe uchopili globální problémy (v Jeremjáši, a i dnes problém sucha a bortící se světový ekosystém), lokální (rozpukané cisterny) a v neposlední řadě i ty individuální (bortící se, rozbité, uzavřené a jinak nepoužitelné nádoby).

Je to náročné, když se hrnčířský kruh začíná točit a vše známé začne měnit tvar a nevíme, co nás čeká, je to však i příležitost pro ruce hrnčířovi, aby s námi něco učinil. Nakonec je to vše velice nadějné, protože začíná vznikat něco nového, ke kterém je třeba vyhlížet a připravovat vnitřní cesty a cestičky.

Jeden můj oblíbený český křesťanský autor knih a kněz Marek Orko Vácha: napsal článek, ve kterém se již v názvu odvážil vyslovit provokativní myšlenku, že karanténa je nejlepší věc na světě, tahle krize nás podle něho změní k lepšímu (https://denikn.cz/317190/karantena-je-nejlepsi-vec-na-svete-tahle-krize-zmeni-spolecnost-k-lepsimu-rika-knez-orko-vacha/). Dává nám to nadějnější pohled, na "hroutící se svět" spíše jako na něco, co vzniká, co to může přinést.

Vedle větší ohleduplnosti nám přeji i větší oddanost Hospodinu, která by umožnila nebeskému hrnčíři z nás různě popraskaných a do sebe uzavřených nádob vytvarovat nádoby pevnější a otevřené. Když se točí hrnčířský kruh, tak je stále ještě možné s tím něco udělat. Prsty hrnčířovi to stále ještě nevzdaly. Dokud budeme třeba jen trochu tvárnou hlínou, je s námi možné něco udělat.

Pamatujme, že **zůstaneme nádobami hliněnými**, protože do nich se zalíbilo Bohu vložit ty nejdrahocennější poklady **(2 Kor 4,7).** Ani nevím proč jsem si vždycky představoval, když jsem četl tento verš, nádobu uzavřenou a pořádně zazátkovanou. Jako by to byla hliněná amfora plná oleje či vína, které přečká i staletí (Nedávno na dně moře objevili takový náklad v útrobách starověké lodi, která ztroskotala). Někdy si v tomto duchu počínáme jako hliněný trezor. Byli bychom duchovními ztroskotanci na dně času, plní darů, které jsme zakopali. Ruka hrnčíře z nás chce vytvarovat spíše džbán, ze kterého si lidé mohou nalít a uhasit žízeň; mísu s pokrmem, ve které si mohou nabrat, a nádoba s vodou, ve které mohou najít osvěžení a očištění?

Kéž se z nás stane nádoba pevná, ze které neutíká puklinami voda života (jak se dělo Izraeli, protože se odvraceli od Hospodina) a nádoba otevřená, ve které se voda života nekazí, ale proudí a slouží lidem kolem nás!

Přeji nám všem, abychom tu karanténu nejen přežili, ale také prožili s Bohem a přijali skrze ni něco dobrého. Uchopili ji jako příležitost třeba k tomu, co jsme dlouho odkládali, co by nám udělalo radost. Zkusme si udělat revizi odložených věcí a možná budeme překvapeni, co mezi nimi nalezneme. Dobrou knížku? Nějaký rozhovor, na který se nedostalo? Vztahy a blízkost, na kterou se nedostávalo? Možná mezi odloženými věcmi na nás dokonce může čekat sám Pán Bůh a jeho přítomnost! Možná tam nalezneme i sami sebe jako onu popraskanou nádobu a stále ještě točící se hrnčířské kolo, na kterém šikovné ruce hrnčíře dokážou učinit veliké věci i s takovou popraskanou a životem pomuchlanou nádobou, kterou jsme… ty i já!

S nadějí a přáním pokoje

Jakub Škarvan